

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

Over ons

Fieldfisher —advocatenkantoor

Fieldfisher is een Europees advocatenkantoor met markt leidende praktijken in veel van's werelds meest dynamische sectoren. Wij zijn een vooruitstrevende organisatie met een bijzondere focus op technologie, financiële dienstverlening, energie & natuurlijke hulpbronnen en life sciences.

Ons kantoor in Amsterdam gaat een stap verder voor klanten door toegewijde ondersteuning te bieden, zowel nationaal als internationaal. Onze zeer ervaren partners en medewerkers adviseren klanten over allerlei juridische, regelgevende en compliance die relevant zijn voor organisaties in Nederland en de EU.

Juridische dienstverlening

Wij zijn een advocatenkantoor gebouwd rond mensen met al hun diversiteit en we zoeken een gezond evenwicht tussen juridische excellentie en een nuchtere praktische benadering van de behoeften van onze cliënten. Wij geloven dat The Future is Human, dus we kiezen voor een samenwerkingsaanpak met een intense focus op de

eindgebruiker en overwegen zorgvuldig hoe we onze diensten kunnen vormgeven om de meeste waarde toe te voegen aan onze klanten.

Veel van onze advocaten staan bovenaan in verschillende juridische gidsen en we zijn alom gerespecteerde opinieleiders die diep graven in de kwesties die het belangrijkste zijn voor onze klanten. We bieden antwoorden en meningen. Ons groeiende Europese netwerk van kantoren ondersteunt een internationaal klantenbestand naast onze strategische vestigingen in Silicon Valley en China. Tot onze klanten behoren technologiebedrijven die internet gerelateerde diensten en producten leveren, advies en digitale diensten, farmaceutische bedrijven, bedrijven in de biowetenschappen en medische hulpmiddelen, energieleveranciers, infrastructuur- en chemiebedrijven, maar ook banken en financiële instellingen.

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

Op 1 juli 2021 zal de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) in werking treden. Dit betekent dat de regels omtrent het bestuur en toezicht van verenigingen, stichtingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen zullen worden gewijzigd.

Het doel van de WBTR is het verbeteren van de kwaliteit van het bestuur en toezicht bij verenigingen, stichtingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen en daarmee de wettelijke regeling voor bestuurders en commissarissen van alle rechtspersonen gelijk te trekken.

In deze bijdrage bespreken wij de belangrijkste wijzigingen als gevolg van de WBTR.

Taakvervulling bestuurders en toezichthouders

De WBTR geeft regels voor de instelling van een raad van commissarissen (RVC) bij verenigingen en stichtingen en maakt de keuze voor een monistisch bestuursstelsel voor alle rechtspersonen mogelijk.

Waar het voor de N.V., de B.V. en de coöperatie reeds mogelijk is een RVC in te stellen, ontbreekt voor de vereniging en stichting een wettelijke regeling. Bovendien was het voor de N.V. en B.V. al wel mogelijk een one-tier board in te stellen, maar kende de wet die mogelijkheid niet voor andere rechtspersonen.

In de praktijk kennen verscheidene verenigingen en stichtingen een raad van toezicht, en talloze verenigingen kennen een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur, maar door het ontbreken van een wettelijke regeling daarvan is discussie mogelijk over welke taken en verantwoordelijkheden de leden daarvan precies hebben. De WBTR voorziet nu in een omschrijving van de bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden van toezichthouders van iedere rechtspersoon. Vastgelegd wordt dat een RVC tot taak heeft om toezicht te houden op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de rechtspersoon en de daaraan verbonden

onderneming of organisatie en het bestuur met raad terzijde te staan. De WBTR bepaalt eveneens dat commissarissen zich bij de vervulling van hun taken richten op het belang van de rechtspersoon en de daarmee verbonden onderneming of organisatie.

Als gevolg van de WBTR zouden de leden van een algemeen bestuur van een vereniging, dat krachtens de statuten een toezichthoudende rol heeft, als niet-uitvoerende bestuurders kunnen kwalificeren. In die situaties is het raadzaam te overwegen om de statutaire regeling van het algemeen bestuur door die van de one-tier board te vervangen.

Verder wordt, op dezelfde wijze als voor NV's en BV's, verduidelijkt wanneer commissarissen en niet-uitvoerende bestuurders van verenigingen en stichtingen aansprakelijk zijn voor schade als gevolg van onbehoorlijke taakvervulling en wanneer de taakvervulling onbehoorlijk is (waarbij sprake moet zijn van ernstige verwijtbaarheid).

Tegenstrijdig belang

De WBTR regelt dat bestuurders en commissarissen van verenigingen, coöperaties en stichtingen met een persoonlijk tegenstrijdig belang niet mogen deelnemen aan de besluitvorming.

Onder het huidige recht ontbreekt een regeling voor de situatie dat zich een tegenstrijdig belang voordoet tussen een bestuurder of commissaris en de stichting; bovendien is de tegenstrijdig belang regeling voor de vereniging sterk verouderd. Bij de stichting is een adequate tegenstrijdig belangregeling in het bijzonder relevant, omdat binnen de stichting er geen orgaan is zoals de algemene vergadering bij de vereniging, aan wie het bestuur verantwoording moet afleggen.

Voor de vereniging en de stichting wordt dezelfde wettelijke tegenstrijdig belangregeling ingevoerd als die voor de N.V. en B.V. geldt. Deze tegenstrijdig belangregeling heeft niet langer gevolgen voor de externe bevoegdheid tot vertegenwoordiging van de stichting of vereniging. Deze regeling houdt in dat een bestuurder of commissaris niet deelneemt aan de beraadslaging en besluitvorming indien de desbetreffende functionaris een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat strijdig is met het belang van de rechtspersoon en de daarmee verbonden onderneming of organisatie. Indien geen besluit kan

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

worden genomen door de enige of andere overblijvende bestuurders, dan zal de RVC het besluit nemen. Indien er geen RVC is ingesteld, dan neemt de algemene vergadering het besluit. Als er geen RVC is ingesteld bij de stichting, blijft in geval van tegenstrijdig belang het bestuur toch bevoegd om het besluit te nemen.

Na de inwerkingtreding van de WBTR kan geen beroep meer worden gedaan op statutaire bepalingen die de voormalige tegenstrijdig belangregeling bevatten. Om onduidelijkheden te voorkomen is het dan ook aan te bevelen om de statuten en reglementen conform de nieuwe regeling te wijzigen. In de praktijk zullen verenigingen en stichtingen die zich hebben geconformeerd aan bepaalde branchspecifieke governance codes veelal reeds bepalingen omtrent tegenstrijdig belang hebben opgenomen in statuten of reglementen.

Ontstentenis - en beletregeling

Verenigingen, coöperaties en stichtingen zijn verplicht om voor het bestuur en indien ingesteld ook de RVC een ontstentenis- en beletregeling in hun statuten op te nemen. Bij ontstentenis gaat het om de situaties waarin een vacature ontstaat, bijvoorbeeld door ontslag. Bij belet gaat het om situaties waar een bestuurder zijn functie tijdelijk niet mag uitoefenen door een schorsing, of tijdelijk niet kan uitoefenen, bijvoorbeeld door een langdurige ziekte of onbereikbaarheid.

De statutaire ontstentenis- en beletregeling dient te voorzien in continuïteit van het bestuur en van toezicht door de RVC van een vereniging of stichting in geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders respectievelijk commissarissen. De statuten kunnen nadere invulling geven aan belet van bestuurders en commissarissen, en ook tegenstrijdig belang kwalificeren als een vorm van belet.

Aansprakelijkheid bestuurders en toezichthouders

De WBTR geeft regels voor aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen van verenigingen en stichtingen in geval van faillissement wegens onbehoorlijke taakvervulling.

Op dit moment kan de curator tegen bestuurders en commissarissen van informele verenigingen en niet-commerciële verenigingen en stichtingen nog geen vordering instellen op grond van aansprakelijkheid in geval van faillissement wegens onbehoorlijke taakvervulling. De WBTR regelt nu dat bestuurders en commissarissen van informele en niet-commerciële verenigingen en stichtingen aansprakelijk zijn in geval van faillissement van de rechtspersoon wanneer zij hun taken onbehoorlijk hebben vervuld. Zo bevat de WBTR een bepaling op grond waarvan bestuurders én commissarissen van verenigingen en stichtingen zowel in als buiten faillissement aansprakelijk gesteld kunnen worden voor onbehoorlijke taakvervulling.

Als de vereniging of stichting als gevolg van onbehoorlijke taakvervulling failliet gaat en daarbij een schuldeiser of werknemers benadeeld worden, dient de curator adequate middelen te hebben om de geleden schade te verhalen op deze bestuurders en commissarissen die hun taken ernstig hebben verzuimd.

Ook geldt er een bewijsvermoeden voor bestuurders en commissarissen van semipublieke instellingen als hun boekhouding niet op orde is. Het bewijsvermoeden houdt in dat wanneer niet aan de jaarrekeningplicht of boekhoudplicht is voldaan, er sprake is van een onbehoorlijke taakvervulling en aannemelijk is dat deze onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement. De bestuurder of commissaris is dan aansprakelijk jegens de vennootschap, tenzij hij aantoonde dat het faillissement niet te wijten is aan kennelijk onbehoorlijke taakvervulling. Een soortgelijke regeling gold al voor de N.V. en de B.V. Dit bewijsvermoeden geldt niet voor bestuurders en commissarissen van niet-commerciële verenigingen en stichtingen.

Rechterlijk ontslag bestuurders of commissarissen

De rechter krijgt meer beoordelingsvrijheid om een bestuurder of commissaris van een stichting te ontslaan als het OM of een belanghebbende daarom verzoekt. Stichtingen kennen geen algemene vergadering en vaak ook geen raad van commissarissen (of raad van toezicht) die de bevoegdheid hebben bestuurders te ontslaan. Om deze reden kent de WBTR een bijzondere regeling over het rechterlijk ontslag van bestuurders van stichtingen op

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

verzoek van het OM of een belanghebbende bij wanbeheer en andere tekortkomingen van bestuurders. Het ontslag door de rechter leidt tot een bestuursverbod voor vijf jaar.

Wat betekent de invoering van de WBTR voor stichtingen, verenigingen en coöperaties?

Na inwerking van de WBTR zal in de statuten van de stichting, de vereniging en de coöperatie bij een eerstvolgende statutenwijziging dienen te worden bepaald op welke wijze in de uitoefening van de taken en bevoegdheden van de bestuurders tijdelijk wordt voorzien in geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders. Daarnaast kan uiteraard ook worden geregeld op welke wijze wordt voorzien in een situatie waarin het slechts enkele maar niet alle bestuurders betreft.

Verenigingen met een algemeen bestuur, dat krachtens de statuten een toezichthoudende rol heeft, dienen te overwegen om de statutaire regeling van het algemeen bestuur door die van de one-tier board te vervangen. De reglementen van de rechtspersoon dienen vervolgens in lijn met de nieuwe statuten te worden gewijzigd.

Neem contact met ons op

Mocht u nadere toelichting wensen over de gevolgen van de WBTR voor uw organisatie, of de governance structuur van uw organisatie tegen het licht willen houden met een expert, neem dan contact op met een van ons.

Jan Schouten

Partner, notaris

T +31 20 2252213

Jan.Schouten@fieldfisher.com

Marinus de Waal

Partner, notaris

T +31 20 2252214

Marinus.deWaal@fieldfisher.com

Louis Bouchez

Partner, lawyer

T +31 20 2252211

Louis.Bouchez@fieldfisher.com

Frans-Jozef Crousen

Partner, lawyer

T +31 20 2252212

Frans-Jozef.Crousen@fieldfisher.com

